

ICCI'DE ENERJİ VERİMLİLİĞİ OTURUMU

1 5. Uluslararası Enerji ve Çevre Konferansı (ICCI) 13-15 Mayıs 2009 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirildi. Konferans programı kapsamında 15 Mayıs 2009 tarihinde gerçekleştirilen "Enerji Verimliliği" başlıklı oturumda EMO Enerji Birim Koordinatörü Necati İpek bir sunum yaptı.

Enerji Verimliliği oturumunu yöneten Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdür Yardımcısı Erdal Çalikoğlu, 2007 yılında Enerji Verimliliği Kanunu'nun kabul edilmesinin ardından 2 yıllık yoğun süreçte yönetmeliklerin tamamlandığını söyledi. Uygulamalar geliştikçe eksikliklerin ortaya çıkabildiğini, buna göre de değişiklikler olabileceğini ifade eden Çalikoğlu, kanundaki geçiş süresinin 2 Mayıs 2009 tarihi itibarıyla dolduğunu kaydetti. Çalikoğlu, enerji verimliliği uygulamalarına ilişkin olarak şu bilgileri verdi:

"Bütün yükümlü işletmecilerin enerji yöneticilerini görevlendirmiş, genel müdürlüğümüze bildirmiş olmaları gerekiyor. Bunu yapmayan işletmeler yaptırma muhataptır. Ocak 2009'da başvurular alındı. 56 adet kabul edilebilir başvuru aldık. (Endüstriyel işletmelerde verimlilik artırıcı projeler.) Ayrılan ödeneğin yarısından az fazlasını bu sene kullanabileceğiz. Ya projeler uygun değil, ya da bu yıl içinde tamamlanamayacak projeler. KOBİ'ler için ENVER hizmetleri desteklenmesi konusunda KOSGEB çalışma yaptı. Burada beklenen enerji verimliliği danışmanlık şirketlerinin yetkilendirilmesi. Haziran ayında müracaatlar başlayacak. Enerji yoğunluğu azaltımında kojenerasyon, yenilenebilir enerji ve atık kullanımı desteklenmektedir. 23 endüstriyel işletme

şu anda başvuruda bulundu. Mayıs sonuna kadar başvurular alınacak. Yılsonuna kadar değerlendirilecek. 3 yıl süreli olacak projelerin desteklenmesi. TÜBİTAK desteğiyle kurum 3 adet proje yürütüyor ama TÜBİTAK'la Ar-Ge çalışmalarının çerçevesi belirleniyor. Yetkilendirmeler 2009 Nisan ayı itibarıyla başladı. Üniversiteler ve meslek odalarının başvuruları her yıl nisan ve ekim aylarında yapılıyor. Bu sene 2 adet başvuru aldık. Ve şirketlerin başvurularıyla da ilgili olarak 20'nin üzerinde şirket başvurdu. Odalar ve üniversiteler eğitim ve yetkilendirme yapabilecekler. Enerji verimliliği danışmanlık şirketleri, hem enerji yöneticisi eğitimi hem de etüd ve danışmanlık hizmetleri yapabilecekler."

Enerji verimliliği çerçevesinde destek ve teşvikleri anlatan Çalikoğlu, ölçüm, izleme denetim kapsamında tekstil, çimento, demir çelik ve seramik sektörlerinin elektrik tüketimlerini veri tabanına girmeleri gerektiğini kaydetti. Çalikoğlu, hastane, üniversitelerde kojenerasyonun yaygınlaştırılması için lisans muafiyeti gibi istisnalardan kimlerin yararlanacağını belirlemek gerektiğini de sözlerine ekledi.

İleri Saatle Enerji Tasarrufu Beklentisi

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan Recep Kökyay ise "Meridyen değişikliği ve yaz saati uygulaması" başlıklı bildirisini sundu. Genelde dünyada ülkelerin referans meridyeni olarak doğudan geçen meridyeni esas aldıklarını belirterek, gün ışığı eğrilerini göstererek yaz saati uygulamasının tüm yıl boyunca uygulanması durumunda enerji tasarrufu sağlanacağını anlattı. Kökyay, 2007 yılında yaz saati uygulaması ile 25 Mart-28 Ekim tarihleri arasında 987 milyon kilovat saat enerji tasarrufu ile 300-350 megavatlık bir hidrolik santralin üretimine denk gelecek, maddi olarak da 131 milyon 424 bin TL'lik tasarruf yapıldığını bildirdi. Kökyay bir soru üzerine uygulamanın tüm yıla yayılması durumunda sağlanacak tasarrufa ilişkin olarak henüz tam bir çalışma olmadığını, ancak 2007 yılı değerleriyle tasarruf miktarının 1.5 milyar kilovat saat civarında tasarruf yapılacağını tahmin ettiğini bildirdi. Bu tasarrufun da 500 megavatlık bir hidrolik santralin üretimine denk geleceğini, mali olarak da 200 milyon TL tasarruf anlamına geldiğini söyledi. Uygulamanın kolay olmadığını, geçiş süreci gerektiğini, örneğin takvimcilerin 2010 takvimini basmaya başladık-

larını, özellikle namaz saatlerinin 1 saat oynayacağını ifade eden Kökyay, yasal düzenlemenin TBMM'den geçiş tarihine göre uygulamanın yürürlük tarihinin belirleneceğini aktardı.

Almanya Isıtma, Soğutma ve Havalandırma İşletmecileri Derneği Genel sekreteri Michael Von Bock Und Polach, Almanya'daki deneyimleri aktarırken, Almanya'daki 4 milyondan daha fazla ısıtma sisteminin verimsiz olduğunun tahmin edildiğini söyledi. Sistematik bir ayakizi çalışmasıyla enerji kayıplarının görünür hale getirilebileceğini, bir kontrol listesi çerçevesinde yapılacak kontrolün 1 saat alacağını ifade etti.

“Enerji Verimliliği Temiz ve Ucuz Bir Enerji Kaynağı”

EMO Enerji Birim Koordinatörü Necati İpek, konferansın genelinde hep tek taraflı konuşmalar yapılmasını eleştirerek sözlerine başlarken, “Kamu yararından hiç söz edilmemesine üzüldüm” dedi. Yenilenebilir enerji kaynakları ve enerji verimliliğinin EMO'nun itiraz etmediği yasalar olduğunu ifade eden İpek, enerjide arz güvenliğini sıkıntıya sokan 4628 sayılı Elektrik Piyasası Yasası'nın bıçak sırtı bir dengeye zorladığı elektrik alanını doğru düzen yatırım yapılamaz hale getirdiğini söyledi. Bu yasanın derhal iptal edilmesi gerektiğini belirten İpek, “Enerji verimliliğinin en önemli yanlarından biri; enerjinin (elektrik, petrol, DG, kömür vb.) üretim-iletim-dağıtımında çok büyük maliyetli santraller, iletim ve dağıtım hatları-boruları, terminaller, limanlar, depolar gerekirken -ki bunlar da çok pahalı yatırımlar- enerjiji verimli kullanarak küçük yatırımlarla Keban, Altınkaya vb. Santralının ürettiği enerji karşılığını elde etmemizin mümkün olabilmesi. En önemli diğer bir yanı da en temiz, çok ucuz bir enerji kaynağı olması” diye konuştu.

Odalar EİE'ye Başvurdu

Necati İpek, EMO ve MMO'nun Nisan ayında yetkilendirilmiş kurum olmak için EİE'ye başvurularını tamamlamış olduklarını, konunun Haziran ayında Enerji Verimliliği Koordinasyon Kuru-

lu'na gideceğini söyledi. Yetkilendirilmiş kurum olmaları durumunda üyelere enerji yöneticisi sertifikası vermeye başlayacaklarını aktaran İpek, yetki aldıkları taktirde enerji verimliliği danışmanlık şirketlerini de eğiterek yetkilendireceklerini kaydetti. Bu şirketlerin izlenerek -denetlenerek görevini yerine getirmeyenin belgesini iptal etme yetki ve sorumlulukları bulunduğunu da anlatan İpek, enerji verimliliği danışmanlık şirketlerine de eğitim verme olanağı verilmesini eleştirdi. Kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü ile özel şirketlerin yapacağı eğitim ve denetimlerin farklı olacağına işaret eden Necati İpek, enerji verimliliği ve kalitesi konusunda EMO'nun yıllardır çalışmalar yürüttüğünü aktardı.

Enerji Verimliliğine Piyasa Eleştirisi

Enerji verimliliği yasınının dışa bağımlı olarak gündeme getirilmesini de eleştirirken, şöyle konuştu:

“Enerji verimliliği ile ilgili politika ve uygulamaların yol haritası esas olarak Avrupa Enerji Şartı Konferansı'nın 3 nolu eki olan ‘Enerji Verimliliğine ve İlgili Çevresel Hususlara İlişkin Enerji Şartı Protokolü’ ile çizildi. Protokolün amaçları olarak, ‘sürdürülebilir kalkınma ile uyumlu enerji verimliliği politikalarının teşvik edilmesi’ ve ‘enerjinin mümkün olduğu ölçüde ekonomik, verimli ve çevre bakımından etkili bir şekilde kullanılması konusunda üreticiler ve tüketiciler açısından inandırıcı yapısal şartların, özellikle verimli enerji pazarlarının organizasyonu ve çevresel maliyet-faydaların tam olarak yansıtılması yoluyla oluşturulması’ belirtiliyor. Böylece daha amaç bakımından, verimlilik, piyasa mekanizmasının sürdürülebilirliğine hizmet edecek bir unsur olarak görülüyor ve esas olarak pazar verimliliğine vurgu yapılıyor. Protokol, ‘serbest pazar şartlarında fiyat formasyonu ve çevresel fayda ve maliyetlerinin tümüyle yansıtılması da dahil olmak üzere pazar mekanizmalarının etkin bir şekilde işletilmesini’ de taraflara enerji verimliliği politikası olarak uygun yasal ve düzenleyici

çerçeveye kavuşturması görevi olarak veriyor.

SSCB'nin dağılmasıyla ortaya çıkan yeni devletlerdeki uygulamalar üzerinden verilecek şu örnek protokol ile getirilen düzenlemeleri daha açıklayıcı kılmaktadır. Bu ülkelerden birinde yapılan dağıtım özelleştirmesini alan bir Türk şirketinin sahibi, o ülkedeki faaliyetlerini şöyle özetliyor: ‘Allah'ın verdiği elektrik için para ödenir mi?’ yaklaşımında olan ve daha önce diğer altyapı hizmetlerinde olduğu gibi elektrige de hiç para ödemiş olan halka, hem de kitle iletim araçlarının da yardımcıyla verimlilik ile tasarruf kavramları aşılandı.’ Şimdi ülkemizde de vatandaşa diğer kamu hizmetlerinde olduğu gibi, elektrik için de daha yüksek para ödeme bilinci ve çeşitli kampanyaların da yardımcıyla verimlilik ve tasarruf kavramları aşılanıyor ve böylece şaşaalı enerji verimliliği yılı etkinlikleri de yüksek zamlarla taçlandırılıyor.”

TSKB Kredilerinde Enerji İkinci Sırada

Türkiye Sanayi ve Kalkınma Bankası (TSKB) Mühendislik Müdürlüğü Grup Yöneticisi Hülya Kurt, ilk ve en büyük özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankası olarak TSKB'nin kredileri içinde en büyük payı yüzde 27 ile finansın aldığını, ikinci sırada ise yüzde 21 pay ile enerjinin geldiğine dikkat çekti. “Biz son 4 yılda yenilenebilir finansmanında ciddi rol oynadık. 71 projeyi finanse ettik. Toplam 2 bin 255 megavatlık kurulu güce sahipler” diyen Kurt, bu tesislerle 4 milyon tonun üzerinde karbon emisyonu azaltımına olanak sağlanacağını kaydetti. Küresel ısınmaya ilişkin bilim insanlarının uyarılarına dikkat çeken Hülya Kurt, yenilenebilir enerji yatırımları, enerji verimliliği, karbon yakalama ve sıkıştırma ile düşük karbon teknolojilerinin teşvikini bu konuda önemli 4 adım olarak sıraladı. Son 2 uygulamanın yüksek yatırım ve maliyet gerektirdiğini kaydetti.

TÜV-SÜD'den Dr. Nuri Mol'un “Enerji verimliliği sertifikasyonu” sunumunun ardından soru-yanıt bölümüyle oturum tamamlandı. ◀